

Het Vlaams minderhedenbeleid gewikt en gewogen

Verhoeven, H., Anthierens, J., Neudt, D., Martens, A. (2003). *Het Vlaams Minderhedenbeleid gewikt en gewogen*. Leuven: K.U.Leuven [+ CD-Rom].

De laatste tijd is heel wat te doen over de integratie en positie van etnische minderheden in onze samenleving. Deze aandacht is niet nieuw. Reeds jaren geleden zette de Vlaamse Regering de eerste stappen voor een Vlaams minderhedenbeleid, een eerste bijsturing drong zich op. Om dit proces te ondersteunen werd het bestaande minderhedenbeleid over de periode 1996-2002 kritisch doorgelicht. Het Vlaams minderhedenbeleid blijkt op heel wat fundamentele punten vatbaar voor verbetering en bijsturing.

zowel de ondersteuning, de mensen, de middelen als de tijd. Momenteel beschikt de ICEM over één medewerker en worden voor haar werking geen bijkomende middelen uitgetrokken. Het algemene gebrek aan opvolging maakt het moeilijk om enige uitspraken te doen over de mate waarin de doelstellingen in het vorig Strategisch Plan van 1996 is uitgevoerd.

Inclusief beleid?

De systematische coördinatie, opvolging en evaluatie van het Vlaams minderhedenbeleid moet veel meer aandacht krijgen.

Het Vlaamse minderhedenbeleid streeft naar inclusie, dat wil zeggen dat elke Vlaams minister verantwoordelijk is voor de realisatie van de doelstellingen van het minderhedenbeleid in zijn/haar domein. De coördinatie tussen deze verschillende domeinspecifieke maatregelen moet er voor zorgen dat het totaalbeeld verzekerd blijft en dat opvolging mogelijk blijft.

In de praktijk blijkt van een permanente en gestructureerde coördinatie en opvolging van het gevoerde beleid echter weinig of geen sprake. De hoofdreden hiervoor is het niet-functioneren van de daarvoor voorziene Interdepartementale Commissie Etnisch-Culturele Minderheden (ICEM). Door een gebrek aan politieke wil is deze commissie een zo goed als lege doos die de haar opgelegde functies niet kan uitvoeren. Hiervoor ontbreken

Voldoende kennis van doelgroepen en problemen?

De kennis over de positie van de doelgroepen in de Vlaamse samenleving en de kennis over de bestaande zelforganisaties moet dringend worden verbeterd. De hoeveelheid juiste en betrouwbare kennis blijkt op verschillende gebieden veel te beperkt of zelfs onbestaande.

Ook de kennis over de zelforganisaties van etnisch-culturele minderheden in Vlaanderen (het zogenaamde middenveld) is problematisch. Geen enkele instantie blijkt over een degelijke geactualiseerde lijst van zelforganisaties te beschikken. Daarom hebben we zelf verschillende diensten en organisaties moeten aanspreken en de verschillende gegevens moeten samen puzzelen. Deze lijst dient in de toekomst geactualiseerd te worden.

Arbeid en onderwijs moeten speerpunten van het Vlaams minderhedenbeleid worden.

Op de vraag welke problemen de overheid dringend moet aanpakken, vernoemen de ondervraagden het vaakst de problemen op het gebied van arbeid/tewerkstelling en onderwijs. Daarom dient de Vlaamse overheid prioritair aandacht te besteden aan de problemen van discriminatie en achterstand op de arbeidsmarkt en in het onderwijs. De laatste jaren zijn op beide vlakken een aantal inspanningen geleverd, maar de impact is vooralsnog te beperkt.

Daarnaast is er een groot probleem van *algemene monitoring van de situatie en probleemdetectie*. Is het niet schrijnend dat zelfs de Vlaamse Minister van tewerkstelling moet concluderen dat we niet weten hoe groot het werkloosheidsprobleem bij allochtonen is? (*De Morgen*, 14.10.2002).

Met de nieuwe federale antidiscriminatiewet wordt het mogelijk om op basis van statistisch vergelijkende gegevens bedrijven te verplichten aan te tonen dat ze niet discriminerend handelen. In de praktijk blijken deze gegevens echter hoegenaamd niet beschikbaar. De Vlaamse overheid moet daarom meer werk maken van een monitoring van de positie van allochtonen tot op bedrijfsniveau zodat probleemsectoren en bedrijven kunnen worden geïdentificeerd, onderzocht en maatregelen kunnen worden genomen. Enkel zo kan de systematische discriminatie worden aangepakt.

Uit de bevraging en de discussievoormiddag blijkt dat de etnisch-culturele minderheden over het algemeen vinden dat de inspanningen van de Vlaamse overheid veel te beperkt, te vrijblijvend en te vaag in termen van doelstellingen zijn. Omdat de overheid zelf te weinig meetbare doelstellingen ontwikkelt en opvolgt, kunnen we geen uitspraak doen over de waarheid van deze perceptie. Het ontbreken van dergelijke doelstellingen en metingen voedt bij de doelgroep het gevoel dat het verzekeren van de participatie van etnisch-culturele minderheden op de Vlaamse arbeidsmarkt weinig prioritair is voor de Vlaamse regering. De overheid moet daarom duidelijk meetbare doelstellingen ontwikkelen in samenspraak met vertegenwoordigers van de allochtone gemeenschappen om de participatie van allochtonen op de arbeidsmarkt op korte termijn te verbeteren.

Racisme en discriminatie aanpakken

Racisme en discriminatie moeten actiever en systematisch worden aangepakt. De Vlaamse overheid moet daarbij ook meer aandacht besteden aan het sensibiliseren van de publieke opinie en de rol van de Media.

Racisme en de discriminatie zijn en blijven een groot maatschappelijk probleem. Uit de bevraging blijkt duidelijk dat ze de rode draad vormen doorheen de meeste problemen waarmee de etnisch-culturele minderheden in hun dagelijks leven geconfronteerd worden.

In het Strategisch Plan van 1996 werd een ambitieus en grootschalig project uitgewerkt om dit probleem op een structurele manier aan te pakken. Gezien de omvang van de problematiek is het des te jammer dat dit één van de weinige projecten is die onuitgevoerd bleven. Jaar na jaar werd dit in de ICEM-jaarverslagen ook herhaald, maar zonder resultaat. Van een omvattende en planmatige aanpak van het racisme en de discriminatie is niets in huis gekomen.

Zelforganisatie ondersteunen

De ondersteuning van de zelforganisaties van etnisch-culturele minderheden moet verbeteren en in verhouding staan tot de plaats die zij krijgen bij de planning, uitvoering en opvolging van het beleid. Zo kan de inspraak in, en kennis over het minderhedenbeleid bij de etnisch-culturele minderheden worden vergroot.

Het Vlaams minderhedenbeleid heeft als doelstelling om niet enkel een beleid te voeren in functie van de minderheden, maar ook in samenspraak met de minderheden. In het strategisch plan van '96 werd daarom gesteld dat de organisaties die de verschillende doelgroepen vertegenwoordigen als partners betrokken worden bij de uitvoering van het beleid. Het minderhedenbeleid van '98 stelt zelfs expliciet dat de doelgroepen, naast de Vlaamse overheid en de categoriale sector, de derde pijler vormen die het ganse minderhedenbeleid schraagt. Aangezien het betrekken van alle individuele doelgroepen praktisch onmogelijk is, is een belangrijke rol in het minderhedenbeleid voorzien voor de zogenaamde zelforganisaties. Een doorgedre-

ven en kwaliteitsvolle participatie verwachten van deze organisaties is echter enkel realistisch indien de werking van deze verenigingen voldoende gesteund en gestimuleerd wordt vanuit de overheid.

Opvolging verzocht

Voor het verzekeren van de opvolging en om een betere ondersteuning van het beleid mogelijk te maken, moet werk worden gemaakt van een *Centrum Minderhedenbeleid Vlaanderen*.

Zoals blijkt uit de hierboven reeds opgesomde aandachtspunten is er binnen het Vlaams minderhedenbeleid vooral nood aan een *structurele permanente aandacht voor de coördinatie* van het beleid enerzijds en een vorm van *permanente controle en evaluatie* van de uitvoering anderzijds. De structuur van het minderhedenbeleid zoals deze nu bestaat is daarvoor ontoereikend.

Door het uitgesproken inclusieve karakter is het van groot belang dat continu over de verschillende domeinen heen wordt gekeken. De ICEM en de coördinerende minister van het Minderhedenbeleid hebben echter weinig mogelijkheden tot controle op het werk van de andere ministers.

De enige mogelijkheid om de permanente aandacht voor minderheden en het minderhedenbeleid over de verschillende terreinen van de maatschappij te verzekeren lijkt ons dan ook de oprichting van een onafhankelijk orgaan dat moet instaan voor de monitoring en opvolging van het minderhedenbeleid.

*Hans Verhoeven
Albert Martens
Departement Sociologie
K.U.Leuven*